

אין מעמידין פרק שני עבודה זרה

לב.

עין משפט נר מצוה

דורידא. שמרים: ומאזכר. אם הביאו מן האזכר מכלי העשוי לקיים: **מסרא סרי.** מסריה כשמשהין אותו: של אדריינוס קיסר. כשיואל בגייסות מוליכן עמו: כפולה שלא נעבדה. והיה כל כמה קיים והוליתמו ציין זה ונעשה חוק: גולפי. כלי חרס: חיוני. חדשים דמילי: ודרו כהדיהו. נושאין עמהן: סרו להו. שורין אותן צמים: ראשון שלנו. יין משוכה שלנו: אינו אלא כשלישי משכן. כשהוא שרוי ג' פעמים צמים היו המים השלישיים משוכחין כיון שלנו: ע"י ד"א. ישראל רוצה בקיומו של יין נסך ולא כשצילו אלא כשצילי חרס ולקמיה: הדודויס. לגינין קטנים: רוקבאוס. מרגומה של חמת¹ רוקבא והן של עור: בן גודא: שטיחין. כשצילי"ש. והא הכא גבי שטיחין² דלינו רוצה בקיומו של יין וקמני אסור: ויעלנו. לשטיח מעל החמור: ויספרנו כנודו. וימן יינו של עובד כוכבים טעם ציינו של ישראל: גודע נהוד וגודא נהוד. לזה לא הודה ולזה הודה אחרי כן: שקרע שלו כנגד הלב. שכן דרך עובד כוכבים להוליא דרך אותו קרע הלב של שור צמים: וקדור. קדור כנקב עגול: יש עליו קורט דס. גלדי בלע"ו קרושט"א: אסור. צידוע שמחיים נקרע: אין

(א) [מדברי ה"ה] כשמיין מוכח דלא גריס לני מיתוב הללו; (ב) [מוספתא פ"ה ה"ד]; (ג) מדברי חז"ל נראה ל"ג ל"ה; (ד) [מוספ"ה ה"ג]; (ה) [גיר' הערוך וקדור]; (ו) [בגלגלות כ"א]; (ז) [מ"ה מ"ז].

הגהות הב"ח

(א) גמ' ו"ט"ש קנקנים אלא אמר רבא: (ב) ר"ש ד"ה שטיחין הרצה בקיומו של יין ע"י ד"א וקמני דלסור ל"ל ומיתב דלתי נמחק: (ג) ר"ש ד"ה והא וכו' אפילו ליה עתה עובד כוכבים לתוכן יין ל"ל ומיתב כהה נמחק: (ד) בא"ר ה"ה למתן דלסור ל"ל ומיתב אפילו נמחק: (ה) בא"ר כ"ש שהיה לו לאסור:

לעזי רש"י

בשטיליש' אופנים. קרושט"א. גלד (כעור אחרי פצע).

מוסף רש"י

כל שקרוע כנגד הלב. שנוקצין כנגד הלב קרע עגול ודק אלו נקב הוליא לאימורין והקניית לעגות כוכבים ומקניית עמי"ס אסור כהנה (תמונה כח).

רבינו חננאל

חלא דשיכרא דארמאי אסיר דמערכי ביה דורדיא דיון נסך אמר רב איש מאוצרי שרי דמסא איתא דעריב בהו איתא הו סרי: ריוש' חדא איתתא הות רחמה למעבד מצוותא ובעלה הוה סני למעבד מצוותא אהא מסכן ויהבת קומי ואכל ארובתא כבעלה אטמתיה בעליה' תבת קומי בעלה ואכל ודק ליה אתא חזריא איתר מההוא תבשילא איתר בעלה בעא למיכל מההוא תבשילא לטעמיה חזריא שרי ההוא דבעליה תבת צווח ליה לא תוכל ואינו אסור משום ייחוד דכתב כי נאפו ודסי בדיהם מניו דלא חזי ברם לא חשיב בניאוף; וחרש הדרינו. הדרינוס קיסר נטע גנים בקרקע בתולה שלא נעבדה מעולם עברה ונטעה רומא לההוא חמרא בגולפי חזירי דמיצי להמרא כמו סגו ותבר להו חכמי ורדי להו בהדיהו וכל היכא דמיטו תרו לי מהנהו חרשי ושתו אוהו היין הרוצח מאותן החרסין והוא חזק. השלישי בלמן פ"י ששרה אותן בלמן פעם ופעמים ושתה ועוד בפעם השלישית יינו חזק

האי חלא דשיכרא דארמאי אסור בו'. הלך נרין ליהר כשכר דבש שקורין מיי"ט לדוק אם מטיילין צו שמרי יין להעמיד מהר כי יש מקומות שעושין כן ואז ודאי הוא אסור: **וּמְאֻצֵר שרי** דמסרא קא סרי. הלך נראה דמותר לקנות כל מיני משקה מן העובדי כוכבים כגון יין תפוחים ומי תותים

ובלנד שיראהו הישראל מושך מן החצית ואפילו דמיהן יקרים יותר מן היין דודאי לא עירבו יין צמוך החצית דמסרא קא סרי אבל אם לא ראהו מושך מן החצית או הדער מתחלק במשקה היקר מן היין יאסור שמה עירב צו יין להשכר ולהרוים אבל אם היין יקר אין לחוש שמה עירב צו יין להכשיל כדאמרין לקמן (ד' ע"ג): קיסתא דמוריסקא צלומא קיסתא דחמרא צלרענה לומי והא דמתיא בתוספתא יין תפוחים מן האזכר מותר היה נמכר בשוק אסור מפני שמודיף פירוש מערבין צו יין היינו דוקא במקום שהוא צוול ואין לאסור מנטעם עשמיין המשקה חצית שהיה צו יין נסך דהא אמרין לקמן דשרי למרמי ציה¹ (חמרא) ושיכרא: **וְהָא חֵבֵא דרוצה בקיומו ע"י ד"א וקמני דאסור.** מימה אדמוציב מצרייתא לומיב ממתימין דתנן נודות העובדי כוכבים וקנקניהם ויין של ישראל כנוס צהם אסורים ואיסורין אסור הגאה דברי ר"מ והא חלא דרוצה בקיומו על ידי ד"א הוא ולא משום יין הנצלע צהם כלל וקאמר ר"מ אסור דאקורים צהגה הקנקנים אף למכרן לעובדי כוכבים והלא ליכא לשנויי שמה יצקע ויכך ויתפרנו כו' דקסם קנקנים הם של חרס ואינם ראויים לתפור ואין לומר דס"ל כרצונן דמתימס דל"כ לא שרו אסור דקנקנים משום דלא חזו לין הכנוס צהם אבל חרס הדרינוי דחזי לשרותו צמים אפי"ו צגן אסרי וי"ל דאסורים ואיסורין אסור הגאה לא קאי אקנקנים אלא איין הכנוס צהם

ואסורין נקט קאי איינות נודות וקנקנים מדע מדמקשה לקמן (ד' ע"ג): גבי כשדים דלמר רבי יוחנן אפילו ידוע שמתן (א) צהם עובד כוכבים לתוכו יין או חומץ מותר ופרין מ"ש ממוריס לרבי מאיר דלסור צהגאה ומשני התם ידוע ממשן הכא לא ידוע ממשן ואי דקנקנים אסרי רבי מאיר ליפרוך מ"ש מקנקנים דלא ידוע ממשן ואסר רבי מאיר צהגאה אלא ודאי קנקנים לר"מ נמי שרי צהגאה והא דקנקנים אסורים לשון רבינו דמשמע הנודות האסורים לא קאי אלא איין צהגאה אצל מצייתא פריך שפיר לפי כפרתו לפי שהיא סוגר כמו שאוסר רשב"ג לעשות שטיחין שאסרם גם צהאר הצלות ומסיק גורד צהגאה שמה נודו ויתפרנו ע"ג נודו וימן יין הנצלע צבור טעם ציינו ואית ספרים דגרסי בתר הך שנויא ולמ"ד רוצה בקיומו ע"י דבר אחר דלסור מ"ש מקנקנים דשרי דהא רוצה בקיומו ע"י ד"א הוא ומסיק התם ליכא לאיסורא צעיניה הכא אימיה לאיסורא צעיניה ולפי גירסא זו משמע דמאן דלסר לא אסר רוצה בקיומו ע"י ד"א אלא צהרס הדרינוי משום דאימיה לאיסורא צעיניה עוד יש לפרש דלעולם דרי"מ אסר קנקנים צהגאה למכרן לעובדי כוכבים ולא תקשי לקמן להאיא דכשצין דיש לחלק דקנקנים היינו טעמא דלסור שדרך של יין הנצלע צמוך הקנקנים להיות נפלט והוה כמו צעין אבל יין לתוך הכששים אינו צעין מדע דלא מקשה גבי כשדים מ"ש מיין של ישראל הכנוס דקנקנים דלסור לר"מ מפני יין הקנקן הנצלע צו אלא ודאי להכי אסור דכיון שגוף היין נפלט צל ישראל הוה כמו צעין וידוע ממשן אבל יין מתצטל צין הכשצין ולא ידוע ממשן וצשמעתין ה"י לא מני מותיב ממתני' דהיי דרוצה בקיומו שרי היינו כגון לסמוך כרעי המטה או לעשות שטיחין אבל למכור לעובדי כוכבים לכנוס צהן יין שרוצה העובד כוכבים בקיומו לצורך היין לעולם אסור דאין זה רוצה בקיומו ע"י ד"א ומתני' נמי דלסר קנקנים לר"מ צהגאה היינו דוקא למכור לעובדי כוכבים דודאי ישימו צו יין אבל להשתמש להנייע שם חפצו או לסמוך כרעי המטה לעולם אימא לך דשרי ומותיב מצרייתא דלסר כהדיא לעשות שטיחין לתמור ולפי זה אין לגרום ולמאן דלסר מ"ש קנקנים דשרי דאין ענין קנקנים לרוצה בקיומו דהא מאן דשרי שרי אפילו למכור לתת לתוכו יין דמותר צהגאה ור"כ היה לו להקשות אפי"ו למאן דשרי צרוצה בקיומו ע"י ד"א מ"מ אסור להשתמש ציין א"כ מ"ש קנקנים ומיניהו יש ליבש הגירסא וה"פ (ה) אפילו למאן דלסר כל כך צהרס הדרינוי אפילו לקמן כרעי המטה כ"ש שהיה (ה) לאסור קנקנים צהגאה לגמרי ומ"ש קנקנים דשרו רצנן אף להכניס צו יין של ישראל דמותר צהגאה והוא ומסיק התם ליתיה לאיסורא צעיניה ולכן מותר צהגאה אצל חרס הדרינוי אימיה לאיסורא צעיניה לפי פירוש זה משמע דמותר דלסר אסר כל רוצה בקיומו לכל שום תשימסו ופסקינן הלכמה כמאן דלסר הלכך יש פוסקים דלרין ליהר שלא לעשות שום תשימסו ככלים הצלועים חמץ בפסח משום דהוה רוצה בקיומו ע"י ד"א אבל אינו נראה לר"מ מדקאמר התם ליתיה לאיסורא צעיניה וכו' משמע היכא דליכא איסורא צעיניה לא מיתסר צהגאה ומכאן פסק ר"מ דקדירות הצלועות מצד צהגאה ע"י שנתצטל צהם שמתור להסיס צמוך דבר יבש כגון צהואה וכן קדירות האסורות משום חמץ בפסח מותר לתת לתוכן דבר יבש אבל דבר לח לא: **אב"ר** בנו מודי י"ה. ללאורה משמע דההוא רשב"ג דקאמר לעיל אסור לעשות שטיחין משום ר' יהושע בן קפוסאי קאמר וליה לא ס"ל איי נמי ר"ג דהכא הוא זקנו של רבי וצנו הוא רבי חנינא בן גמליאל אחי רשב"ג אביו של רבינו הקדוש וכן משמע צפ"ק דגדה (ח' ע"ג): וס' ד"ה (ה) דרבי חנינא בן גמליאל היה דודו של רבי מש"ה קאמר התם דר"א קאיש מיניה טובא והא דאמרין ספ"ז דסוטה (ד' ע"ג): כרשב"ג היה קורא על ע'למו עיני עוללה לנפשי וגו' אף ילדים היו לביט אצל ולא נשמיר מהם אלא אחי כהן וכן אצל צעפסא משמע שלא היה לו שום אח זה היה רשב"ג חזקן אצוי של ר"ג דיבנה שהוא זקנו של רבי:

פ' א ב מ"י פ"ז מהל כה ממלך אסורין ה"ל לאון קמתן נוש"ע י"ד סימן קק סעף ד': **פ"ב ג** (מ"י) שם סמג (ט): טור ש"ע י"ד סימן קכג סעף ז': **צ ד** (מ"י) שם סמג (ט) (*טור ש"ע י"ד סימן ק"ג סעף א'): *ג' [גמ' טור ש"ע] ג' סימן קכג סעף ז' כהנה חסיס צבלטו יין וכו' לא חסרו כלל מתין למתוך כהן כרעי המטה ו"ע השמטה וזו

רבינו חננאל (המשך)

מן הינות שלנו. מהו לסמוך באותם החרסין שכבר שרו במים אותן ולא נשאר (ה) בהן כלל יין כרעי המטה רוצה בקיומו של יין של עובדי כוכבים על ידי דבר אחר הוא והוא החרש שרי אותו החרש כעשוי או אסיר רבי יוחנן ורבי אלעזר חד אסר וחד שרי: מיתיבי הדרדורין פ"י בחיבול של עץ והרקבאות תרגום של חמת מים וקבא דמאי של עובדי כוכבים ויין ישראל כנוס באלו הדרדורין והרקבאות אסור בשתייה ומותר בהנאה חזירי שפוער בן גורא לפני בנו של רבן גמליאל ששה ממנו כבער ולא חרדו לו נודות של עובדי כוכבים אסור לעשות מתן שטיחין לחמור והא נודות הללו הרוצה בקיומן על ידי דבר אחר ונכשוי נקריט וקמני דאסורין. ופריך גורא גיורא שמה יבש נהוד מלא יין של עובד כוכבים ויטלנו זה הקרוע ויתפרנו על גבי נודו שנמצא משמש לאיסור אבל אלו החרסין שכבר שראם כל צורכן ולא יצולחו למלאכתם כלל שרי. איני דרבן גמליאל ששה ולרבן גמליאל לא חרדו לו והתנן בנו של רבן גמליאל הוא ש ששה ולא חרדו לו ופרקינן לעולם רבן גמליאל ששה והאי לא חרדו לו כל שיתן כלומר היסעה העובדים אצלו הם חלקו עליו אבל בנו חרדו לו ושתה הוא כמו אביו. איבעי תימא גורא תני כי ר"ג הוא ששה ונודע תנא אחר חלק עליו ואמר (לו) לאביו) (דלא אביו היתן) אלא בנו של ר"ג הוא ששה: ועודות לבבין. ת"י חזירי איהו רבוב כל שקרוע כנגד הלב וקדור

(א) ללאורה דבני רבינו אלו שראים מים ולא נשאר צהם יין לא שייך איסור רוצה בקיומו (ב) כהנה דג' חלמה י"ו לו לנפתי ו"ל צבייתא העיסה דשמעון בן גודע העיד דכנו של ר"ג הוא צהמה.